

TÖRTÉNETEK.

Költ Bétsben, Septembernek 18-dik
Napján. 1789.

A Szerimben tavaly meg-történt Hadi
dolgoknak folytatása *).

Estek ugyan csak, a' nagy Táboron kívül
gyakor tsatázások, a' *Besánia* alatt táborozó
kis seregünk, nem külömben a' töltés túlsó
részére, és a' *Száva tsuttsa* **) felé őrizetre

S

*) Az a' mi itt kezdődik, mindjárt az után az elő-
adás után való, melly Septembernek 4-dik napján
kolt Irásunk 195-dik Levelén így végződött:
„közel 20,000. pedig Ispotályra-is szorúltak.“

**) *Száva tsuttsának* (Sauspitze) nevezik azt a' köz
foldet, melly a' Szávanak a' Dunába való szak-
adásánál, e' két viz között fekszik *tsuts* formára.
E' volt az egész múlt esztendőben a' Torokok-
nek bűvő helyek, a' mellyből temételen káro-
kat

ki-küldött embereink, és a' Törökök között : a' mellyeket mi is, im e' következendőkben kivántunk egy két szóval illetni. — Juniusnak elejin, tsajkákra kelvén éjtszakának idején, a' *Belgrádi* Törökök egynéhány ízben szándékoztak, a' Száván által evezvén, partunkra ki-szállani; de népünknek febes tüzelése miatt, femmiképpen reá nem mehettek. — Juniusnak 15-dik napján, F. M. L. Hertzeg HOHENLOE-nak hírül hozták, hogy valami 300-ig való Törökfég, hat hajókon *Belgrád* felé igyekezik: parantsolá azért, hogy a' *Neugebauer* Regimentjéből két Kompánia, 4. ágyúval rejtené-el magát, a' Száva partján lévő ligetben, a' *Tzigány* szigete alsó végének által ellenében. A' Törökök előre a' lesről nem-is gondolkoztak; hanem midőn már éppen a' les helyly előtt vólnának, estve 8. óra után, akkor vettek eszre valamit, 's azért-is dugaszban lévő katonáink felé, kezdtek mind karrátsokkal, mind puskákból lövöldözni. De a' mi ágyú-

kat okoztak. Az arra a' végre éppen olly alkalmas-is vólt, mintha ugyan mondva készült vólna számokra, mert rakva van régi vastag Fűzfákkal, a' nád-is bokrokkal elegyessen sűrűn felnötte, gödros-is imitt amott.

gyúink az első lövésre, úgy találták a' Török hajókat, hogy közzülök csak hamar három keresztül lyukadt, és a' Törökök, kik még életben maradtak, a' már majd szintén elmerült hajókból a' vízbe ki-ugrándoztak, olly reményfeggel, hogy talám életeket meg-menthetik: de többnyire nagy jajgatások között mind belé vesztek. — Juniusnak 18-dikán, fényes délben, olly vakmerőségre vetemedett eggy 50. főnél többől nem álló főt Töröklég, hogy a' Száva tsútsára kiállván, *Dunavetz*ig jött *), mellyet megsejtván az ott őrizeten lévő *Csesvitz* vasas Regimentjebéliek, leg-ottan két részre oszoltak, olly tzéllal, hogy egyik rész az ellenséget előlről, a' másik pedig hátúlról támadhatná meg azon egy időben, a' mint-hogy szerentsés ki-menetellel-is, mert 15-öt közzüle le-apritottak, a' meg-maradtak pedig ugyan el-horták magokat. Itten *Minuttillo* Alhadnagy Úr, magát igen derekassan

S 2

visele-

*) *Dunavetz*, eggy viz szakadéknak a' neve, melly a' Szávából jön ki, a' *Besániai* motsáron keresztül megy, 's úgy foly osztán a' Száva tsútsánál a' Dunába. Nagy melegekben, mint a' minémuek jártak az el-múlt 1788-dik esztendőben, ki-szekott száradni.

vifelte, 's melly Törököt le-vágott, nyerge kapájába tévén, úgy hozta el magával. — Nem sült-el tehát ez úttal a' Török szándéka; hanem — Juliusnak 22-dikén virradóra, 3000-en lopódtak közzüle a' Száva tsútsára a' náddal elegyes fűzes közzé. A' Spahik által-is jöttek, éppen elejekbe a' miéinknek; mivel észre vették, hogy ezeknek megvólna tiltva az ő reájok való ütés, sőt tsak tüzelés-is *); de hogy az ágyúkkal kezdték ijjeszgergni, vissza vették magokat a' ligetben lappangó Jantsárokhoz. — Innen egy óra múlva fel-kerekedtek, és a' Száva partján, a' nád 's bokrok között el-mentek, a' *Besánia* felől álló *Pellegrini* Regimentjebéli legfelső vígyázóinknak estek nagy sebeséggel, kik igyekeztek ugyan magokat, *Christian* Had-

*) Olly tzéllal, hogy az ágyúkhöz közelebb tsalhatnák őket. — Ha Török jött; a' fő Vezér mindjárt Kontenánfszot (Contentence) kiáltott, melly annyit tett, hogy a' miéink tartóztatnák-meg magokat, az ellenfégre való tüzeléstől, annyival inkább annak meg-tamadáfától. — A' *Wurmsfer* Vitézei kozzül némellyek a' Kontenánfszoból, *Kantzsa Tántzot* tsináltak, és ezért mondták ofztán: az ilyen amollyan *Kantzsa Tántza* miá, még tsak nem-is szabad az embernek magát óltalmazni.

Hadnagy Úr igazgatása alatt, a' mint lehetett oltalmazni; de benne ugyan csak sok kár esett, míg a' *D'Alton*, és *Lobkovitz* Regementjebéliek, a' *Wurmser*-éből pedig *Berg* Hadnagy Úr kormányozása alatt, mintegy örven Lovasok nem érkeztek, és a' nagy számú ellenféget rólla el nem vették. A' *Pellegrini*-éből csak egy fa törzsök körül 18-an találtattak fő nélkül, kiknek mind a' törzsökön vagdalták el fejeiket a' Törökök. Öszveséggel pedig részünkről 52-en estenek el. — Minekutánna értékre esett a' Belgrádiaknak, minémű szerentséssen ütöttek-bé több hozzájuk tartozóik, Augustusnak 8-dik napján, *Orsovánál*, és *Suppaneknél* a' *Bánátba*, a' kik osztán ugyan csak a' fő Seregnek-is nagyobb részét *Káransebesnél* zürzavarba hozták *); tehát ők-is olyast kezdtek már most forralni magokban, hogy ha csak szerit tehetik, *Zimont* meg-

S 3

meg-

*) Hogy ő Felsőfének fulibe jött, az ellenfének Országunkba nagy számmal lett bé-ütése, legottan *Zimon* alól, a' fő seregnek nagy részével fel-kerekedett, és Augustusnak a' közepén által-is ment *Szurdoknál* a' Dunán, olly tzéllal, hogy a' pufztító Torokféger szándékában megátolhassa.

meg-vegyék, és annál fogva, erről a' részről, Hazánkba bé-rontsanak. Illy meg-határozással, Septembernek 8-dik napja éjtszakáján, 2. ágyújokat az úgy neveztetett *hadi Szigetbe* (Kriegsinsel) szállították, és *Zimon* ellenébe fel-is szegeztek. Azokkal, mindjárt reggeli hat órakor el-kezdek keményen lövöldözni a' Strázsáink 's a' város felé, mellyben két háznak a' tetejét-is bérontották. A' Száva tsúttsát közel 1500-an meg-lepték, kik déllyesti 12. óráig, magokat egész erőben nem igen mutogatták; hanem 1. óra felé ofztán jól ki lehetett venni, hogy mintegy 25. zászlók mozognak a' nád között, és ezentúl csak hamar, az össze csoportozott Törökfég, nagy rivalkodással az oda nem messze állott Uhlánusaink felé rohant. De bezzeg koránt sem ezek fordítottak most néki hátat — hanem ő ezeknek, a' kik magokat ártalylában olly vitézi módon forgatták ellene, hogy ezen naptól fogva éppen más szemekkel kezdték nézni a' Törökök-is az Uhlánusokat. Ugyan csak még is meg-fordúltak egyszer, és hevennyiben újj szerentsét akartak próbálni vitéz Uhlánusaink ellen: de hogy a' *Czesvitz* vafas Regementjéből 1. Ofztály, a' *Jósef Toskána* Dragonyosfai közzül pedig kettő segítségre érkezett, azonban a' nemes *Wurmser*

ser

ser Magyar Lovas Regimentjéből-is 1. Osz-
tally a' *Besániai* töltésről sebes vágatva
elő nyargalt, és midőn már a' tsata tartana,
jobb felől ugyan csak lelkeffen közikbe tsa-
pott: eszek nélkül szaladtak vissza. Közel
300-ra rá ment a' holtjaiknak és sebesfeiknek
számok. Az el-estteknek ugyan nagyobb
részét, szokás szerént magokkal el vitték;
mindazáltal 71-et még is a' tsata piatzon kén-
telenítetttek hagyni. — Részünkről 31-en
estenek el, 42-en pedig sebet kaptak, azok
között 4. meg nem nevezett Tiszt Urak-is,
kiknek kettejek *Brezányi* József, és *Pachman*
Ventzel Hufzár Hadnagy Urak lehettek, kik
az ellenféggel különös bátorfággal meg-vag-
dalkoztak. — Egész népünk ditséreteffen
hartzolt, a' mint a' dolog ki-menetele-is
meg-mutatta: a' *Wurmser* Magyar vitézei
pedig 1. zászlót el-is vettek, kiknek fő Strá-
zsamestere *Vogel* Úr, bölts kormányozásá-
nak, 's bátor vitézkedésének jutalmául min-
den jelen lévő Generális Urak vallás tételek
szerént, a' *Therésia* kerefsztjével való meg-
tiszteltetésre érdemesnek ítéltetett. — A'
következendő nap, úgymint Sept. 10-dik
napján, ismét akart valami 2500-ig való,
nagy hajókra rakodott Török lovasfág, 's
gyalogfág valami izgágát tenni: de látván,
hogy a' miéink készen várják, csak tanátsos-

sabbnak ítélte, a' *Belgrádba* való visszaterést. — Ezentúl mind inkább inkább terjedt *Zimonban*, 's az egész környéken az a' rémitő hír, hogy a' *Belgrádiak*, török szakad még *Zimonnak* végire járnak, melly hirtől származott félelmét a' föld népének *Mehádia*, *Ujpalánka*, *Fejértemplom*, *Káránsebes*, *Pantsova*, 's más Bánáti helységek szerentsétlen forfoknak szomorú értése még inkább nevelte. Illy rettegek, és szorongattatások között, *Zimont* a' lakosoknak nagy része ott-is hagyta; úgy hogy szoros parantsolatot kellett kiadni, hogy a' ki vissza nem tér, minden jószágát elveszti. — Októbernek 15-dik napján, dél után 3. órakor, a' *Dunának* bal ágán jelentek volt meg a' *Törökök*, 13. nagy *Tsajkák*kal, a' *Hadsziget* mellett, és az ott vigyázaton lévő leg-szélső kis *Tsajkánkra* *) keményen kezdtek tüzelni. Ez visszavonta magát, az innen rajta vigyázó kis *Tsajkához*: de az ellenség száma szaporodá-

fá.

*) A' *Tsajka* (*Sajka*) olyan fedetlen hajót jelent, mellyre kis ágyúkat szegeznek, és katonákat állítanak. Kétféle némei vagynak, nagyok t. i. és kicsinyek. A' nagyokon 6, a' kicsinyeken pedig 4 ágyú szoktak lenni, mind három három fontosok.

sával, mind kettő hátrább vonúlt a' nagy Tsajkáig. A' lármára, az úgy nevezetett Pontonéroknek (Pontoniers), hajókkal 's hidakkal bánóknak fő Strázsamestere *Redange* Úr, *Zimonból* két nagy Tsajkával fe-gittségre jött, és midőn még így sem lehetett ellent állani, maga *Magdeburg* Generális Úr-is, a' Tsajkásoknak, és Pontonéroknek a' Vezérjek, egy nagy Tsajkával ott termett, és e' szerént már a' Tsajkák száma hatra nevedvén, azokat az említett Generális Úr forba állította, és a' Törököké ellen derekaffan tüzeltetett. Ez alatt érkeztek a' nagy Tsajkáknál-is nagyobb, *Albert-ről*, *Ersébetről*, 's *Ferdinándról* nevezetett 3. Bárkák, *Immens* fő Strázsam. Úr vezérlése alatt, mellyeket még végre három nagy Tsajkák-is követtek. Öszveféggel tehát már 48nális több ágyúkból lövöldöztek a' miéink, mellyet nem-is szivelhetvén tovább a' Törökök, el-vedzettek, annyival-is inkább, mivel az estve-is bé-következett. — Ezen valóba szép, és a' nézőknek szemeiket gyönyörködterett vizi tsata, úgy esett meg, hogy általa egyik résznek-is valamelly igen tetemes kár nem okoztatott.

Minekelőtte a' *Szerimben* tavaly történt hadi dolgoknak elő adását bé-fejeznénk, úgy itéltük, hogy illendő lészen, a' *Serviában*

fel's alá pusztitott szabad seregeinknek nevezetesebb tselekedeteiket is fel-jegyezni, és azért itt inkább, mint másutt; mivel ezeknek-is, a' nagy Armádiának fő igazgató székétől volt függések. — Azon szabad seregbéliek, a' kik a' Töröktől jöttek által hozzánk, és *Kótsó* nagy katona vezérjek alatt vitézkedtek, nagyon fok károkat, és hátra maradásokat okoztak, kiváltképpen a' *Belgrádiaknak* az által, hogy bé menvén *Belgrádon* alól, majd egész 10. mértföldnyire *Jagodináig*, mind ezzel, mind más mező-városokkal leherő egyesüléseket megakadályoztatták. Történt tudniillik a' többek között, Mártziusnak 31-dikén, hogy valami 700-ig való, rész szerént lovas, rész szerént pedig gyalog *Belgrádi* Törökök, *Jagodinából*, fegyveres őrizet alatt, lisztet, és holmi hadi készületeket akartak hozni. — Midőn már a' *Karaula* nevezetű Tsárdáknál lévő szoros úton jönnének; a' magasságtól, mellyre az előtt vették volt fel magokat szabad seregbélieink, olly keménnyen tüzeltek reájok, egész két óráig, hogy közzülök 100-an maradtak a' szoros úton halva, a' többek pedig eszek nélkül szaladtak el. — A' miéink közzül tsupán ketten estek el, és ketten sebesedtek meg. — Májusnak 29-kén el-küldött Májor *Micháelovits* Úr, a' *Szabats* és

és *Belgrád* között készített *Zabres* nevezetű föld-várból, bizonyos számú kerülöket keze alatt lévő szabad feregbéliek közzül; a' kik hogy meg-sejtették azon Török lovakat, és gyalogokat, kik valamint másszor, úgy most is mintegy 300-an kiférték a' *Belgrádi Bafa* 30. vagy 40. Tevéit, és 31. tereh hordó lovait, egy *Knesug-Usein* nevezetű malomhoz; csak azt várták, hogy a' Törökök a' malomnál meg-telepedjenek, melly hogy meg-lett, azonnal 4. felől egyszerire meg-rámadták, 's közzülök majd 70-ig valót csak hamar ki-végzettek, 4-et el-fogtak, a' 31. lovakat is mind el-hozták, és a' Tevékből tizet. — Vissza-jövet valami 30. lesben álló Törökökre bökkentek; de ezeken is magokat szerentséssen keresztül vágták, le-aprítván vagy húszat közzülök. — Említett Májor *Micháelovits* Úr, Juniusnak 20-dikán, meg-értette a' kerülöktől, hogy *Sellesniek*hez szoktak a' Törökök, egynehány száz fegyveres vitézeknek őrizetek alatt, legeltetni ki-járni, ahoz képest meg-indúlt más nap éjtszaka, a' *Sellesniki* malom felé népével, és a' helyet meg-visgálván, az ott való tserékben úgy el-rejtette embereit, hogy a' Törökök 22-dikre virradóra ki-jövéen legeltetni, ezeket észre nem vették. Hanem a' *Sremsitzi* út mellett, egy Töröknek a'

ku.

kutyája rá akadt eggyre a' bokorban, és kezdte ugatni; a' Török a' kutyája ugarására el-lőtte puskáját, mellynek hallására a' Török gyalogság, a' *Belgrádi* út felé nyomúlt. Midőn látná *Szokolovits*, szabad seregbéli Kapitány Úr, hogy az ellenséget majd elszalasztják, jelt adnak a' meg-támadására. — A' tsata tartott 3. fertály óráig, mellynek alkalmatosságával kevesen szabadúlhattak meg, a' kiker szabad seregbélieink békeríthettek. A' Törökök lehettek egynéhány százan, fokan el-estek, tizen el-fogattak; lovaikból-is többet vesztettek 40-nél, 15 öt pedig elevenen kéntelenítették a' miénknek engedni. — Ezek között volt *Haram Basa Rodován*, 9. nem találtatott.

Májor *Michaellovits* Úrnak vallás tétele szerént, ditséretessen, 's bátor szívvel viaskodott egész serege; kiváltképpen való módon meg-külömböztették ugyan csak magokat *Szokolovits*, és *Novakovits* Kapitányok, *Petrovits*, és *Vlaikó* fő Vajda, és Főhadnagy *Deli Georgie*. — Juliusnak 19-dik napján, igen szép nyeresége volt a' M. *Mihályevits* Úr seregének. Meg-értvén t. i. a' Májor Úr Kémek által, hogy *Belgrádon* alól, valami 10. mértföldel, a' *Konstántzínápolyi* úton, az úgy nevezterett *Hassan-Ba*.

Basa Palánkjában, egy *Basa* tartózkodik alkalmas számú népével — fogja azért magát, és Jul. 18. éjtszakáján, jobbára az egész *Serviai* szabad sereggel a' meg-nevezett Városnál lévő hegyekre érkezett, és reggelre kelve, musika. szó alatt, a' Város felé indult. Valami 20. Lovasok ki-nyargaltak ugyan eleibe, és kezdettek vagdalkozni; de hogy *Micháelovits* Úr, mind csak közelebb nyomult, a' több benn lévő egész nép mindenfelől szaladásra vette a' dolgot, melly közzül a' szaladás közben vírézeink sokakat le-vágtak, 3-at el-fogtak, 's 1. zászlót el-vettek. Belől a' Palánkban, temérdek eleféget, sok pénzt, és mindenféle hadi készületeket kaptak, mellyekből a' mit el-hozhattak, el-hoztak, egynéhány lovakkal, 80 ökrökkel, 's más marhákkal együtt, a' mit pedig magokhoz nem vehettek, a' házakkal együtt fel-égették. Közzülök tsupán 12-en estek-el, 's ketten kaptak febet.

Eddig még mind úntalan szerentséffek voltak szabad seregeink *Serviában*: hanem Aug. 3-dik napja, nékik-is valóban szerentsétlen napjok volt. Mert a' midön, a' *Péterváradi* Határnok Regementbéli *Stuttz* soknak egy részével, Kapitány *Oreskovits*, és Főhadnagy *Ratkovits* Uraknak vezérlések alatt, el-indultak volna, hogy majd azon

Tö-

Törököket meg-lesik, 's vissza verik, a' kik *Bosniából*, mint a' hire vólt, által jöttek *Serviába*, *Szábats* vidékét pusztítani: egy-ferre ezernél felefebb számú lovasfaira 's gyalogjaira bökkentek az ellenfégnak, a' kikkel ugyan keménnyen kezdtek vagdalkozni, de velek számos vóltok miá tellyesféggel nem birhattak, és tsak nagy ügyyel bajjal, 's nagy vesztetésséggel szabadúlhattak kezeik között. Mikor a' tsata után, elsőben környül nézték magokat, úgy találták, hogy száz híjjával vagynak, ámbár azután még szállingoztak némelleyek vissza. A' megnevezett vezérlő Kapitány, és Hadnagy *U-rak*-is oda lettek. *Oreskovits* Úrról ugyan azt mondotta egy tőlünk által szökött, és most el-fogatott katona, hogy nem hólt-meg, hanem foglágba esett. — Sept. 28-dik napján, *Wujadinovits* Zászlótartó Úr, egy-néhányad magával a' szabad seregből, egy sereg Törökre talált a' *Malin* hegyén, melly a' *Rudnicki* kerületből, 4. foglyokból, 100 szarvas marhákból, és 100. juhokból álló prédával jött vala. Alig támadta-meg a' Zászlótartó Úr a' Törökféget, hogy az, prédáját el-hagyván, szaladásnak vette a' dolgot, mellyet a' miéink üzőbe vettek, 's hármat között el-is fogtak, magoknak minden vesztetések nélkül. — Októbernek 7-dik nap.

napján, az úgy nevezetett *Eugenius* sán-
tzánál, ismét 103. darab marhát vettek-el
a' szabad seregbéliek a' Törököktől. — Az-
után két nappal, közelebb említett *Wuja-*
dinovits Úr, újra öszve találkozott a' *Malin*
hegyén, valami 700. pufztító Törökökkel,
kikkel, feles számokra nézve, akkor ugyan
mindjárt öszve nem tsapott, hanem magát
a' *Visz* nevezetű szoros útba vissza vontá,
holott Legénnyeit igen jó helyre lesbe ál-
litván, abból, az utánna nyomúlt ellenséget
úgy meg-támadta, hogy tsak hamar közzüle
23-at ki-végzett, azok között, magát a' *Szo-*
koli Agát-is, *Kukits* Vezért, 3. fő Törö-
kökkel együtt. Ezen a' Törökség meg-ijjed-
vén, néki iramodott, 's futott *Szokol* felé,
a' meddig a' miéink mindenütt nyomokban
vóltak. — Részünkről 2. ember esett el, 3
kapott febet. — Es ezek azok az emlékeze-
tessebb történetek, mellyekben a' *Serviai*
szabad seregeink, eggyen kívül, magános-
san, és szerentséssen ki-mutatták ez ideig
vitézségeket. —

Októb. 27. napján, vissza érkezett Ő Fel-
sége *Zimonba*, és a' fő Seregnek el-vitt na-
gyobb része-is kezdett a' Bánátból vissza taka-
rodni. Ezentúl már jobbára, mind tsak a'
téli szállás készítése erántt szorgalmatoskod-
tak. E' végre nagy fa-színeket állítottak-fel,
mely-

mellyekben a' tél viszontagságait ki-állhatták. — Novemberben tartatott, Fő Vezér LAUDON-nak-is jelen létében, azon hadi Tanárs, mellyről már a' Horváth Országi Történetek elő adása alkalmatosságával emlékezünk volt.

Minekelőtte katonáink, a' ki-adott rendelkezések szerént, téli szállásokra el-ozlanának; parantsolta Ő Felsője, hogy a' *Besániai* töltés mellett készült földvárainkat-is hánynák szélllyel, úgymint a' mellyeket, igen bajos lenne majd télen oltalmazni, és a' *Dunave-tzen* fel-áilitott hidainkat szednék-fel. E' meg-esvén, úgy történt osztán a' következő nap, úgymint 11-diken, a' *Szerimi* vég tsata, melly így ment véghez: A' Törökök 12. hajókkal jöttek a' *Száva* rsútsá-hoz, és ki-szállván, meg-támadták az ott közel állott vadászainkat, és szabad sereg-bélieinket. Ezeknek segítségekre jött osztán *Waldeck* Hertzeg, a' készen állott *Lobkovitz*, és *Modena* Uhlánusfaival, és a' *Jósef Toskána* Dragonyosfaival: hanem a' Törökök száma-is szaporodott. Mert egynéhány 100. Spahik a' *Belgrad* alatt lévő Táborból nagy hajókra rakodván, minél hamarébb ide által termettek, kik a' mi Uhlánusfaink, és Dragonyosfainknak két oldalról úgy nekik estek, hogy ezek eleintén hátrálni kezdtek:

mind-

mindazáltal ismét csak hamar néki bátorodván, az ellenségre olly tüzeffen rohantak vissza, hogy az magát vissza vonni, és holtjainak is nagyobb részét a' tsata piatzon hagyni kéntelenítterett. — Azután pedig, egy Osztály *Wurmser* Reg. béli Magyar Lovasfágnak, és egy vasas Regementnek érkezésével, magát egészen el-is vette szem elől, meggyújtván az előtt bosszúfágában egy-néhány kunyhójaikat szabad seregeinknek, nem különben, a' még ott hagyott hid fákat, és azon öszve kötött tsomó vesszőket, mellyek a' széllyel hányt földvárakból maradtak ott. — Részünkről az el-esteknek száma, Uhlánus Főhadnagy *Saklávsky* Uron kívül, a' Strázsamestertől fogvást számlálva, 15-re megy. Sebet kaptak *Mórotz* Vadász Főhadnagy; *Meskó* Wurmser Huszár Alhadnagy, és *Haager* Dragonyos Főhadnagy Urak, a' Strázsamestertől fogvást számlálva pedig 51. — Ló 19. veszett-el, és 70. sebesítterett-meg. — Az ellenség sebesfeinek és holtjainak száma, mint ki lehetett tanulni, ment 300-ra, kik között fő emberek is voltak. — Nov. 20-dik naján, eggyesfégre léptek részünkről, a' *Belgrádi* Basával, mellynek ereje szerént, az említett naptól fogva, mind két rész, magát az ellenségeskedéstől meg-tartóztatni köteleztrének, a' minthogy

T

az

az eránt a' szükfégés parantsolatok, mind nállunk, mind a' Törököknél, az említett napon ki-is adattak. — E' meg-készülvén, a' fereg téli szállásokra el-ozlott, *Szerimen* kívül, *Tót*, és majd egész *Magyar Országban*, sőt némelly része takarodott még *Morvába* is, és *Austriába* fel egész *Lintzig*. — Maga Ő Felsege már 27-dikben *Budán* vólt, Decembernek pedig 5-dikén ide *Bétsbē* meg-érkezett, mellyből ez előtt 9. hónapokkal indúlt vala ki.

Folytatása következik.

A' Ránátból. Auguft. 28. és 29-dikén, 15,000, vagy máfok szerént, 25,000. Torökön gyözedelmeskedett Hadi Tármeister Gen. CLERFÉ Úr, *Mehádia* körül, 5. Batationból, és 11. Osztally Lovasfágból állott népével. Mindjárt az első ütkozet helyyén több maradt az ellenfég kozzül halva 300-nál. Az erdőkben pedig, tsak a' két nap, többet le-öldöstek Vitézeink 700-nál, a' több Torókfégtől külön szoritott 3000. Jantsárok kozzül. A' 84. el-fogattak között vagnak 8. Tisztek-is. Nyertünk 5. réz ágyúkat, *Kosztolányi*, és *Szarvasi*; *Erdödy* Hufzár Kapitány Urak vitézfégék által. Ezen kívül 32. puskaporos szekereket, és 8. zászlókat. Kozzülünk 30. estenek-el, 89. kaptak sebet, 9-en nem találtattak. — Az egész fereg ditséretessen forgatta magát; az *Erdödy* Regimentjének pedig itt-is ki-mutatott hadra termett vóltát nem lehet eléggé magasztalni. Még a' felefégeik-is a' Hufzáróknak, szembe mertek szállani az ellenféggel, és egy kozzülök öszve-is vágott 1. Jantsárt. — A' Torok egészzen által verődött a' *Dunán*,

LAUDON Fő Hadi Vezér, meg-értvén eggy Seráskiernek *Niffából Belgrád* felé való sietését, a' ki-rendeltt időnél 2. nappal hamarébb által vitte seregét a' Száván, hogy a' Seráskiert a' *Belgrád* körül lévő hegyek el-foglalásában meg-előzhesse. — Az egéflz gyalogsfágot 5. négy szeg formába állította, közibe pedig a' Lovasfágot. Már a' külső várofokat fel-gyújtották, a' tsavargós árkok ásásához-is hozzá fogtak. — Míg az ostrom tart, minden Legény 1. mezelly bort fog kapni. Jó kedvek vagyon; a' fold népe-is 10,000 ként, musika szó közt nagy örömmel takarodik tölünk ásókkal, kapákkal *Belgrád* alá.

E L E G Y E S T U D Ó S I T Á S O K.

A' *Tsászar Regementje' Historiájának folytatása.*

Májusnak 11-dikén, *Ruktzinon* alól, sátor alá szállította H. COBURG maga seregét; a' leg-szélső, 's ugyan azért leg-is veszedelmesebb vigyázatoknak meg-tételére pedig el-küldötte *Chotym* alá, tsupán egy órányi messzeségre a' vártól, nagy Vitéz Ka-

rár

rátsai (Karajtzai) Urat *), melleje adván, más lovasfokon és gyalogokon kívül, a' Tsá-
fzar Regemenjéből, *Köszegi* Májor Úr Ofz-
tályát. Az említett *Karátsai* Úr, mindjárt
Májusnak 13-dikán, el-indúlt egy Svadronnal
a' *Köszegi* Úr Ofztályából, a' *Nistra* **)

vize

*) A' meg-nevezett Úr, született Horváth Ország-
ban. Edes Attya-is katona Tiszt volt. — *Bétsbe*
lett egykori jövelete, kézített első útát érdem-
lett fzerentsjének meg-tevéfjére. Ugyan-is, H.
ESZTERHAZY, a' nemes Magyar Testörzöknek
akkori Kapitánnya, szép termetére nézve beléje
fzeretvén, addig nem nyugodott, míg M. THE-
RESIA-tól, ha mind némelly akadályok után-is,
meg nem nyerte, hogy a' nemes Magyar Test-
örzök közzé bé-vetetődjön. Innen, nagyobb
Tifztfégre ki-lépvén, már a' jelen lévő háború-
nak kezdetével, 's folyamatajával, a' *Levenéhr*
könnyű Lovas Regimentjénél Oberftlieutenánti
ranggal ékeskedve, adta egymásután, okosfágának
's különös vitézfjégének nevezetes próbáit, mely-
lyekkel azt érdemlette, hogy az el-múltt eszten-
dőben *Cbotym* alól Oberfteri, ebben pedig, *Fok-
sán* mellől Generálisi fővel jött-el.

**) *Nistra*, vagy *Dniefter* egy nagy folyó víznek
a' neve, melly *Gallitziában*, a' *Carpathus* hegyei
közzül egyen veszi eredetét. El-választja Len-
gyel Országot Móldvától; az *Otzakóvi* Tatáro-
kat *Bessarabiától*. Ama' két hires várnak-is, *Cho-
tym-*

vize mentében vizsgálódni; más, ugyan azon ofztálybéli Svadronnak pedig meg-parantsolta, hogy általmául, mindenütt utánna tartson. Midőn már egészen a' vár előtt lévő sántzig el-ment: ki-rohant ellene 2000-nél felefebb lovasfágból, és szintén 3000-nél fzaporább gyalogfágból álló Törökfég, nagy dühösféggel. Látván a' böls kormányzó Úr, hogy olly számos ellenféggel ki nem köthet; azt, kemény puskázással tartóztatni, 's magát el-hagyott több népéhez visszavonni kezdette. Bé érvén szerentsésfen, a' már akkor négy szeg formára elő állott se-regét, még így sem akarta magát szerentseltetni, hanem hátrább vonúlt. Ennek szemlélésére, a' Török még inkább el-bízta magát. Lovasfai nagy számmal nyargaltak négy szeg formára vett népünk felé. A' gyalogfága-is el-követte, három ágyuival, a' mit el-kövehetett. Nem szenvedhervén többé *Kőszegi* Májor Úr az ellenfégnék olly rettentő hatalmaskodását, szállírja bátorító únfzolással keze alatt lévő meg-hittebb vitézeit, kik-is a' hozzájuk való bizodalomnak meg-

tym-nak és *Bender*-nek alatta foly-el, 's úgy szakad ofztán *Akkierman*, *Bialogrod*, *Moncastron*, vagy meg másképpen *Tsetate Alba* nevezetű erősfégénél *Beslarabiának*, a' fekete *Tengerbe*.

meg-felelő kéz fel-buzdúlással, leg-ottan rendjeből ki-nyargalnak, 's úgy tsapnak, a' győzedelemről álmódzó ellenség közibe, hogy az, foká ki nem állhatván, egy felől ugyan a' Magyar kéz súlyát; más felől az ellene szegzett ágyúknak tüzelését, szaladásra vette a' dolgot, 's ekképpen, midőn népünk-ből még tsupán hármat sebesíthetett-meg: ő maga 200-zal kevesedett számmal futott vissza. — Májusnak 19-dikén, meg-akarván bosszúlni a' minapi gyalázatot, minden bizgatás nélkül, eggyszerire tsak fel-kerekedett, és *Zsura Holaj* Basának vezérlése alatt felessen népünk előtt termett; de nem érte-el tzellyát. Mert elől állván Magyar szivű *Kőszegi Úr*, serkenti *Boronkai* Kapitány, még akkor Főhadnagy Urat, hogy maga mellé vévén 20. embert, minden tartózkodás nélkül hajtson neki, ki-is azonnal ki-szóllit 20-at Legényei között, meg-indúl velek sebes nyargalvást, 's midőn már közel volna az ellenséghez, kardot rántatván, olly rüzzel 's erővel vág annak jobb szárnyába, hogy tsak egy két pillantatig, már hat Tsalmások földre hullának. Az ellenség környül vette minden felől vitéz *Boronkai* Urat, de látván, hogy arra a' Magyar semmit nem igyel, hanem öli vágja karikára minden felől, 's azonban nagy nevezetű *Halászf* Kapitány Úr-is érkezik

zik

zik a' Hadnagy Úr segítségére, ugyan tsak 20. vitézeivel; *Puskás* Hadnagy Úr pedig éppen azon időben, a' bal szárnyára rohan: kezd szivében meg-tántorodni, és az említett *Bafa* fogorának el-esttével, már szaladni-is. — A' miéink élvén az alkalmazosfággal, az ellenséget nem tágitották, 's közzüle a' kergetés közben-is számtalant földre borítának. Ekkor-is tehát, valamint elébbeni dühösködése alkalmazosfágával-is az ellenségnek, tsak a' Tsászar Regementje Vitézei tettek ki főképpen magokért — másokért-is. — De nem itt határozódik ezen Magyar Bajnokoknak vitézségek. — Májusnak 24-dikén, meg-értvén *Karátsai* Úr, hogy a' Törökök számára, fegyveres őrizet alatt, feles számú, gabonával 's lisztel gazdagon meg-arakott szekerek érkeznének: el-indúla népének eggy részével, azoknak el-foglalásáára; mellyeket a' vár előtt, éppen még jókor el-érvén, parantsolá a' Tsászar Regementje Osztályából mellette lévő *Fehjér* Kapitány Úrnak, hogy a' szekereknek fedező paisúl lévő Törökséget 50. vitézekkel támadná-meg, kik között voltak, ditséretes magok viselésű *Boronkai* Fő, és *Bárany* Alhadnagy Urak-is. Az említett Kapitány Úr után pedig, óltalmúl rendelte annak vitéz pajtásfát *Gombos* Kapitány, és még a' *Levenéhr* könnyű lovasfai közzül
Kapi-

Kapitány G. *Unfertzagt* (Unverzagt) Urat, mindenikőjüket ötven, ötven Legénnyel. Az elől meg-nevezett *Fehjér* Kapitány Ur, leg-ottan a' ki-adott parantsolatra, környül vészi elől, hátul 's oldalvást a' szekereket; *Gombos* és G. *Unfertzagt* Urak-is pedig nyomban ott teremvén, így osztán a' Törökféget egyesült erővel úgy meg-szorították, hogy felejtette az ellent állást, 's a' szekerek' oltalmazását; csak maga menekedhetett volna: De Lovasfaink nagyobb részént végire jártak, ki-vévén valami keveset, a' kik talám néminémű fortéllyal élhettek szabadulásokra. A' miéinknek egyéb károk annál nem vólt, hogy két lovok kapott valamely kitsin sebet. Hoztak el 23. lovat; 48 darab ökröt; 4. eleféggel meg-terhelt nagy szekereket, mellyeknek több részét öszve darabolták, fel-égették, vagy a' *Dniester* vizébe vetették.

Folytatása következik.

Ő Felfége, midőn már láttatott volna egészen helyre állani: két nappal ez előtt újjolag ágyba esett.

A' tavaly el-fogott, és eddig *Brünben* szabadon élt *Möldvai Fejedelem Ypsilándi*, valamelly levelezés miatt, a' *Brün* mellett lévő *Spielbergi* várba zárattatott.

Küldjük a' Hertzeg *Eszterházy* Miklós Granatéros-sait, klknek fetét kék hajtókájok, fehér gombjok, és sinórjok vagyon.

Orosházi-Er, Tetter úti 3 mellzette 1789.

HERTZEG ESZTERHÁLY MIKLÓS GRÁNÁTÉROSSAI

248